

Long Litt Woon: «Els bolets em van salvar»

En ple procés de dol per la mort sobtada del seu marit, l'autora va retrobar la joia al bosc

Som davant un dos per un. Dins el títol *El camí del bosc* (<http://www.arallibres.cat/ca/cataleg/1/1260/el-cami-del-bosc>) s'amaga un llibre sobre el procés de dol per la mort sobtada del marit de l'autora i un sobre la caça de bolets a Noruega. Els pobres llibreters no saben on col·locar aquest volum, que aquí ens arriba de la mà d'Ara Llibres (<http://www.arallibres.cat/ca/cataleg/1/1260/el-cami-del-bosc>) i amb tot l'entusiasme que provoca el fet que, tot i la raresa, el llibre ja hagi cridat l'atenció de lectors en tretze llengües. Per mirar d'entendre el fenomen, en parlem amb l'autora, una antropòloga noruega d'origen malaisi.

Foto: Johs Bøe

La majoria de llibres que ens parlen d'una obsessió terapèutica tenen un teixit més elaborat, que lliga el descobriment gradual de la nova activitat amb la superació lenta i progressiva de la tristesa. Estic pensant en James Rodhes superant els abusos amb el piano; en Maria Escalas, escrivint d'un càncer i la composició de música clàssica; de Marta Orriols i les seves plantes; o de Paul Auster narrant la dissort d'un professor que perd la

família i es recrea en l'escriptura d'una biografia. En el cas de Long Litt Woon, per una banda hi ha bolets, amb un to i una tipografia de manual, i per l'altra, el dol. Estan totalment separats. Per què?

És una bona pregunta, perquè em permet parlar una mica de com va sorgir el llibre. Quan vaig començar era només un llibre sobre els bolets, però el volia fer molt personal. Aleshores em vaig adonar que no podia evitar ficar-hi el meu marit. Quan vaig començar a escriure sobre ell, em vaig adonar que el llibre també era sobre la meva pèrdua.

Entenc que la part dels bolets, que és més divulgativa, l'hagi escrit en noruec, però tot el que fa referència als seus sentiments més íntims no li sortia en la seva llengua materna?

Interessant. Fa quaranta anys que visc a Noruega. El noruec no és la meva primera llengua i, tot i que no en parlo al llibre, vinc de Malàisia i allí vaig ser escolaritzada en anglès perquè vaig néixer en època colonial. També parlava xinès com a llengua familiar. Per tant, saber quina és la meva llengua és difícil de respondre.

Ara que ja ha estat traduïda a molts països i té més *feed back* dels lectors, quins creu que ha captat més, els qui hi busquen consol o els qui hi busquen bolets?

El repte dels llibreters és on col·locar el meu llibre. Ahir a la tarda, aquí, el vaig veure a la secció de benestar. Ok. En altres llocs és a espiritualitat, autoajuda, natura... a Madrid el vaig veure a ficció. Per tant, la gent arriba al llibre per camins diferents. Jo espero que als lectors que hi hagin arribat pels bolets no els desagradi el tema de la pèrdua, perquè no necessàriament han d'estar passant un dol, també s'hi poden sentir identificats els qui han perdut la feina, la salut, l'amor, el país... De fet, el llibre és sobre una crisi vital i sobre com l'he superada. I també, és clar, m'agradaria que hi arribessin per la manera com està escrit i per la llengua.

Si fos llibretera, on el posaria?

Davant de tot de la botiga, evidentment! A Noruega el llibre ja té un any i em vaig adonar que a les llibreries que va anar més bé el tenien a les taules de Nova Literatura. L'Associació d'Escriptors de Noruega celebra una festa anual i sempre s'hi destaca la nova veu de l'any. Vaig tenir la sort de ser la nova veu en no-ficció i aquesta és la posició que m'agrada, no entre dols i bolets.

Al llibre parla de gent a qui li fan fàstic els bolets. A Catalunya li asseguro que aquesta gent és més difícil de trobar que una tòfona blanca. Sens dubte aquí, el que més li convé de cara a les vendes és que la col·loquin a la secció de bolets. Tenim una veritable obsessió pel tema. A Noruega sembla que no tant, oi? De fet, vostè comença el llibre amb un nivell molt bàsic.

Sí, allí estem molt polaritzats. Fins i tot durant la fam provocada per la Segona Guerra Mundial, la gent no menjava bolets. Ara, quan dic que vaig a buscar-ne, tothom m'explica desgràcies d'enverinaments. A tot el nord d'Europa és així. A Finlàndia, també, només a l'Est n'agafem perquè estan a prop de Rússia, on hi ha una gran afició.

Les crisis vitals se superen amb obsessions terapèutiques: escriure, pintar, fer música... però, buscar bolets? Algú pot pensar que frivolitza el dol.

Ja sé que és una cosa nova, però va ser així: a mi em van salvar els bolets. No és que no em preocupi el que pensin, però això és el que em va passar a mi. Normalment soc una persona molt racional, però aquí m'he permès mostrar el procés del dol amb la desesperació que el vaig viure, sense glamuritzar-lo.

S'ha tret el barret de l'antropòloga, quan escriu del dol.

Sí i també quan escric dels bolets, perquè per a mi va ser descobrir un nou univers, amb el seu treball de camp i amb gent totalment nova per a mi. També això em va ajudar a mirar-me a mi mateixa d'una manera nova.

I per què creu que els bolets la van consolar tant?

Jo creia que mai més podria tornar a ser feliç i buscant bolets vaig tornar a experimentar la joia. Quan busques al bosc, tot és molt fosc i, de sobte, apareix el bolet. Per altra banda, em passava com a molta gent de dol, havia perdut els sentits: el menjar no tenia gust, no notava les olors, no hi veia bé, i els bolets em van fer despertar aquests sentits imprescindibles per identificar-los.

També és important que la seva sortida al món estigui vinculada amb el bosc, amb el contacte amb els arbres? El moviment *new age* predica que ens donen energia. Vostè hi combrega o té una ment més científica?

No, no, jo vaig al bosc perquè és on hi ha els bolets. Res més. I això que dius no és només *new age*. Els japonesos tenen una tradició d'aproximar-se al bosc de manera espiritual. És evident que anar al bosc és saludable per a la ment, per a la pressió, per als pulmons. A Noruega hi ha molta gent que va d'excursió al bosc, però jo soc una noia de ciutat i no hi anava mai. Em feia por perdre'm. Això també ajuda a entendre el procés de dol. Em vaig col·locar en situacions molt noves per a mi.

A la cultura malàisia hi ha alguna mitologia entorn el bosc, com ara ens explicava del Japó?

No, és un clima equatorial i tenim la jungla. Tu no vas a passejar a la jungla amb els animals salvatges.

Ui, disculpi la meua ignorància europea. Aquí tindrà oportunitat de caçar bolets?

No, malauradament, no crec que pugui, però ja m'han dit que he de tastar els rovellons. Allí no en tenim.

Doncs, sí! No se'ls perdi. A la Boqueria segur que en troba perquè al bosc, ja sap, van molt buscats i, com bé explica al llibre, ningú no revela els seus llocs secrets.

Foto: Johs Bøe